

OECD *Multilingual Summaries*

Environment at a Glance 2013: OECD Indicators

Summary in Polish

Przeczytaj całą publikację pod adresem: 10.1787/9789264185715-en

Środowisko w skrócie, 2013. Wskaźniki OECD

Streszczenie w języku polskim

Tryb życia charakterystyczny dla XXI w. oraz wzrost liczby ludności na świecie przyczyniają się do eksploatacji podstawowych zasobów przyrody, takich jak powietrze, woda i gleba, a także korzystające z nich flory i fauny. Na ile skutecznie udaje nam się zanegować związek rozwoju gospodarczego z niszczeniem środowiska? W odpowiedzi na to pytanie otrzymujemy zróżnicowany obraz: w kluczowych obszarach, takich jak zanieczyszczenie powietrza, transport, energia, woda i ochrona bioróżnorodności, poczyniono pewne postępy, ale nie są one wystarczające, aby zachować zasoby przyrody dla przyszłych pokoleń.

Obciążenia środowiska naturalnego stale rosną, jednak od lat dziewięćdziesiątych XX w. proces ten jest na ogół wolniejszy niż rozwój gospodarczy w krajach OECD. Zjawisko to nosi nazwę względnego uniezależniania.

Energochłonność — wielkość zużycia energii w celu wytworzenia jednostki PKB — w ostatnim dwudziestolecu w krajach OECD spadła. Wśród paliw wzrosło znaczenie gazu, ale, ogólnie rzecz biorąc, paliwa kopalne nadal stanowią główne źródło energii. Udział energii odnawialnej w całkowitym zużyciu w krajach OECD był stosunkowo stabilny i utrzymywał się na poziomie ok. 9%, przy czym w ostatnich latach odnotowano niewielki wzrost. Na zmniejszenie zużycia energii wpłynęły takie czynniki jak zmiany strukturalne w gospodarce, działania na rzecz oszczędności energii i ochrony środowiska, postęp techniczny, a w niektórych krajach także przeniesienie zasobo- i energochłonnych procesów produkcyjnych za granicę.

Postęp w zakresie ograniczenia zużycia energii na mieszkańca jest znacznie wolniejszy, po części z powodu 17-procentowego wzrostu zapotrzebowania na energię w branży transportowej. **Transport drogowy** nadal dominuje w sektorze transportu. Oznacza to wyższe zużycie paliwa i budowę dróg, co wywiera negatywny wpływ na zdrowie i przyrodę. Działania krajów na rzecz promowania bardziej ekologicznych pojazdów są zasadniczo niweczone przez wzrost liczby pojazdów na drogach i częstsze korzystanie z nich. Ogólnie rzecz biorąc, działalność przewozowa jest nadal powiązana ze wzrostem PKB, a w ponad jednej trzeciej krajów OECD wskaźniki wzrostu natężenia ruchu drogowego przewyższają tempo rozwoju gospodarczego.

Materiałochłonność — wielkość nakładów materiałowych poniesionych w celu wyprodukowania jednostki PKB — również spada od 1990 r. W obszarze OECD wielkość ta jest stosunkowo słabo powiązana ze wzrostem gospodarczym. Wynika to po części z rozwoju sektora usług i kryzysu gospodarczego, a po części ze wzrostu importu i przeniesienia zasobochłonnych procesów produkcyjnych za granicę.

Produkcja rolna w obszarze OECD rosła w okresie 2000–2010 wolniej niż w latach dziewięćdziesiątych XX w. Jednocześnie zmniejszyły się obciążenia środowiskowe związane z rolnictwem, takie jak emisja gazów cieplarnianych, zużycie wody i nawozów oraz nadwyżki substancji biogenych (potencjalne przenikanie substancji biogenych do gleby, wody i powietrza). Ważnym czynnikiem

umożliwiającym osiągnięcie tego korzystnego rezultatu jest ograniczenie wsparcia dla rolnictwa, szczególnie w dziedzinach najbardziej szkodliwych dla środowiska.

Ogólnie rzecz biorąc, niezbędne są większe wysiłki na rzecz zdecydowanej zmiany polegającej na przejściu od względnego do bezwzględnego uniezależnienia, co pozwoliłoby odwrócić procesy niszczenia środowiska, a także na rzecz ochrony puli zasobów naturalnych i poprawy jakości życia związanej ze środowiskiem naturalnym.

Najważniejsze ustalenia

- Ogólnie rzecz biorąc, **emisja gazów cieplarnianych** wciąż rośnie na całym świecie, a główną rolę w tej tendencji odgrywa CO₂. Od 1990 r. **emisja dwutlenku węgla (CO₂) związana z wytwarzaniem energii** rosła w krajach OECD wolniej niż na świecie. Obecnie na kraje OECD przypada mniej niż połowa światowej emisji gazów cieplarnianych, ale wciąż emituje się w nich znacznie więcej CO₂ na mieszkańca (10 ton na osobę w porównaniu z 4 tonami na osobę w większości innych regionów). W wielu krajach OECD emisja dwutlenku węgla (CO₂) jest uniezależniona od wzrostu PKB, mimo że ta niezależność nie jest ugruntowana i wiele krajów nadal notuje wzrost poziomu emisji.
- **Emisja tlenków siarki (SO_x) i tlenków azotu (NO_x)** od lat dziewięćdziesiątych XX w. uległa znacznemu obniżeniu w całym obszarze OECD (odpowiednio o 69% i 36%). Niemal we wszystkich krajach OECD osiągnięto bezwzględne uniezależnienie emisji SO_x od PKB, a w dwóch trzecich krajów — bezwzględne uniezależnienie emisji NO_x od PKB. W kilku krajach OECD emisja NO_x wciąż jednak rosła proporcjonalnie do PKB i do stałego wzrostu natężenia ruchu drogowego. Negatywny wpływ na zdrowie, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych, nadal odgrywają: gromadzenie się ozonu w warstwie przyziemnej, stężenie NO₂, drobne cząstki stałe i toksyczne czynniki zanieczyszczenia powietrza.
- **Pobór słodkiej wody** w obszarze OECD od lat dziewięćdziesiątych XX w. utrzymuje się na zasadniczo niezmiennym poziomie mimo rosnącego zapotrzebowania na wodę z różnych źródeł. Wynika to z efektywniejszego wykorzystania wody i lepszej polityki cenowej, ale także z rosnącej popularności alternatywnych źródeł wody, takich jak woda do ponownego wykorzystania i woda odsalana. W wielu krajach OECD udało się osiągnąć względne uniezależnienie poziomu poboru wody od wzrostu PKB, ale wyniki różnią się w zależności od państwa i regionu.
- **Infrastruktura do oczyszczania ścieków** znacznie się zwiększyła: odsetek ludności w gospodarstwach podłączonych do komunalnych oczyszczalni ścieków wzrósł w obszarze OECD z poziomu ok. 60% na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. do prawie 80% w 2010 r. Główny problem związany z dalszą rozbudową infrastruktury do oczyszczania ścieków w niektórych krajach wiąże się z koniecznością opracowania innych sposobów na obsługę niewielkich lub izolowanych skupisk ludzkich. Wiele krajów boryka się z rosnącymi kosztami wynikającymi z konieczności konserwacji i unowocześniania starzejących się sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.
- W niemal wszystkich krajach OECD zwiększyła się **powierzchnia obszarów chronionych** i wynosi ona obecnie ok. 11% ogółu gruntów. Nie zawsze są to jednak obszary reprezentatywne dla **bioróżnorodności** danego kraju i nie są wystarczająco połączone. Obserwuje się wzrost zagrożeń dla bioróżnorodności, zwłaszcza związanych ze zmianami przeznaczenia terenu i rozwojem infrastruktury. Wiele naturalnych ekosystemów w krajach OECD uległo zniszczeniu, a liczne **gatunki zwierząt i roślin** są zagrożone. Stopień zagrożenia jest szczególnie wysoki w krajach o dużej gęstości zaludnienia.
- **Powierzchnia obszarów leśnych** w krajach OECD utrzymuje się na względnie niezmiennym poziomie i stanowi ok. 30% powierzchni gruntów. Większość państw OECD cechuje się zrównoważonym wykorzystaniem zasobów leśnych pod względem ilościowym. Obserwuje się jednak istotne rozbieżności w obrębie krajów, a wiele lasów jest zagrożonych wskutek degradacji, fragmentacji i przekształceń na tereny o innym przeznaczeniu. Coraz ważniejszą rolę w komercyjnym wykorzystaniu lasów odgrywa zwiększone zapotrzebowanie na drewno wynikające z dążenia do realizacji założeń w zakresie energii odnawialnej.
- **Ilość odpadów komunalnych** generowanych w obszarze OECD w latach dziewięćdziesiątych XX w. wzrosła o 19%, ale tempo wzrostu spadło na początku XXI w. Obecnie mieszkańcy obszaru OECD wytwarzają średnio 530 kg odpadów rocznie — o 30 kg więcej niż w 1990 r., ale o 30 kg mniej niż w 2000 r. W krajach OECD coraz częściej ogranicza się ilość odpadów wywożonych na wysypiska i do spalarni, zwiększa się natomiast odzysk odpadów i ich ponowne wykorzystanie przez recykling. Mimo to w wielu krajach OECD wywiezienie odpadów na wysypisko pozostaje głównym sposobem utylizacji.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org , faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights

[Przeczytaj pełną wersję w języku angielskim w iBibliotece OECD!!](#)

© OECD (2013), *Environment at a Glance 2013: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264185715-en